

4037811 SHCR/M : สาขาวิชา : ศาสนาเปรียบเทียบ : อ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ)

คำสำคัญ : พิธีสวดมนต์ / บทสวดมนต์

พระมหาชลทิช จันทร์หอม : การศึกษาวิเคราะห์พิธีสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล (AN ANALYTICAL STUDY OF CHANTING CEREMONY IN THERAVADA BUDDHISM: A COMPARATIVE STUDY OF BELIEF OF GRADUATE STUDENTS IN MAHIDOL UNIVERSITY) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ สุภัทร ปัญญาทิป, Ph.D., พระมหาเทียบ สิริวัฒโน, Ph.D., ศรีนทิพย์ สติธิศิลป์, M.A., 153 หน้า. ISBN 974-664-756-3

การสวดมนต์ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ในเบื้องต้นมีวัตถุประสงค์สวดเพื่อรักษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และเผยแผ่ไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนทั้งหลาย ภายหลังพุทธปรินิพพาน พระเถระทั้งหลายในลังกา ได้รวบรวมพระสูตรในพระไตรปิฎกนำมาสวดเพื่อแสดงลำดับของการศึกษาตามไตรสิกขา ดังที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ในคณกโมคคัลลานสูตร มีชื่อเรียกว่า “อนุปฺพพปฏิบัติทา” มีการรักษาศีลเป็นลำดับขั้น และวิธีการขจัดอกุศลจนบรรลุเป้าหมายของศาสนาเป็นลำดับสุดท้าย โดยรวบรวมไว้ในคัมภีร์ชื่อว่า “จตุภาณวาร” ต่อมา กลายเป็นพิธีกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการป้องกันรักษาบุคคลให้พ้นจากภัยอันตราย ให้ประสบความสำเร็จความดีงามในชีวิตตามที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตไว้ โดยคัมภีร์อรรถกถาได้อธิบายไว้ว่า อานุภาพของมนต์เกิดจากตัวของผู้นั่งและผู้สวดเองที่ตั้งอยู่ในความเมตตา มีความซื่อสัตย์ มีความศรัทธาเชื่อมั่นในพระรัตนตรัยเป็นเบื้องต้น แล้วยึดถือปฏิบัติด้วยความเพียรอย่างมีสติปัญญา แต่ในปัจจุบัน พิธีสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา มีการปฏิบัติที่ผิดความมุ่งหมาย กล่าวคือ ประกอบพิธีกรรมเพื่อมุ่งลาภสักการะ ไม่เป็นไปตามกระบวนการพัฒนาปัญญา

ส่วนการศึกษาความเชื่อพิธีสวดมนต์ของนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์และสายศิลปศาสตร์พบว่า นักศึกษาทั้งสองสายมีความเชื่อเหมือนกันว่า พิธีสวดมนต์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการธำรงรักษาพระศาสนาให้มั่นคงถาวร มิใช่เป็นพิธีกรรมเพื่อการฮั้วฮอนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยรักษาคุ่มครอง ไม่จำเป็นต้องประกอบไปด้วยการโยงสายสิญจน์ และการพรมน้ำพระพุทธรูป และเชื่อว่า อานุภาพของมนต์จะศักดิ์สิทธิ์ได้ก็ด้วยผู้สวดจะต้องสวดโดยไม่เห็นแก่ลาภสักการะ มีจิตที่แน่วแน่มั่นคง ส่วนความเชื่อที่ต่างกันคือ นักศึกษาสายวิทยาศาสตร์ ส่วนมากเชื่อว่าความศักดิ์สิทธิ์ของพุทธมนต์เกิดจากผู้ฟังต้องมีศรัทธาไม่มีการหมั่นมาขัดขวาง ส่วนนักศึกษาศิลปศาสตร์ ส่วนมากเชื่อว่าไม่จำเป็นที่ผู้ฟังและผู้สวดต้องมีศรัทธาอำนาจพุทธมนต์จึงจะคุ้มครอง แสดงว่านักศึกษาศายวิทยาศาสตร์มีความเชื่อต่ออานุภาพพิธีสวดมนต์ที่ถูกต้องตามหลักธรรม